

Lai riepas nekrājas kalniem

► 7. lpp.

Kāpēc pārstrādāt?

Patī par sevi, tāpat vien kādā laukumā gulšņājot, riepa videi vai cilvēkiem apdraudējumu nerada... Vismaz sākotnēji. Tomēr riepas sadalīšanās procesā, kas var ilgt no 50 līdz 80 gadiem, atbrīvojas virkne kaitīgu vielu, kas ir tās sastāvā. Tāpat vēl arī pastāv risks, ka katalīzmas vai ļaunprātības rezultātā kāds sakrauts riepu kalns atkal aizdegies (līdzīgi, kā tas gadījās 2017. gada jūnijā Jūrmalā), kas gan būs tūlītējs kaitējums un nopietns apdraudējums videi. Līdz ar to, protams, vislabāk būtu, ja šādi riepu kalni neveidotos. Te gan jāpiebilst, ka problēma – ko darīt ar riepām – nav aktuāla tikai Latvijai vien, jo kopš pērnā gada, kad Ķīna nolēma turpmāk vairs nepieņemt Eiropā saražotos atkritumus pārstrādei, tas ir svarīgs jautājums visā reģionā.

Kopumā tiek lēsts, ka ar Latvijā jau esošo riepu pārstrādes uzņēmumu jaudu (pašlaik – seši uzņēmumi), šī brīža nolietoto riepu uzkrājumus varētu pievērt jau tuvāko trīs četru gadu laikā. Tās tiek gan dedzinātas (iegūstot enerģiju), gan smalcinātas, radot jaunas izejvielas jauniem ražojumiem, piemēram, rotaļu un futbola laukumu segumiem, skaņu slāpējošām flīzēm, lopu fermu grīdas segumiem u. tml. Latvijā salīdzinoši mazattīstīta joma – jaunradītā izejmateriāla izmantošana ceļu būvē, ko piekopi, piemēram, Skandināvijas valstīs. Problēma vien tā, atzīst pētījuma autori, ka pašlaik riepu pārstrādes uzņēmumiem īsti nav izdevīgi strādāt ar pilnu jaudu. Tāpat tiek norādīts, ka ne vienmēr Latvijā sagatavotais materiāls ir pietiekami kvalitatīvs vai arī netiek saražots nepieciešamā daudzumā, tāpēc ražotāji, kuri tiešām izmanto pārstrādāto riepu granulas (tādi Latvijā ir astoņi), daļu materiāla arī importē. To dara arī tāpēc, ka Latvijā ražotās granulas esot salīdzinoši dārgas.

Bauskā un apkaimē no riepām var atbrīvoties par maksu

Nederīgo autoriepu bezmaksas utilizācija **Bauskā un apkaimēs novados** ir problēma, kas negodprātīgākus ļaudis pat mudinājusi riepas izkraut mežā...

Izgāz mežā

Pērn Beku mežā Bauskas novadā tika konstatēts, ka uz sirmgalvei piederošas zemes izgāzts ap 60 riepu. Administratīvajai lietvedībai atvēlētie deviņi mēneši beigušies šovasar – 2. augustā. Bauskas pašvaldības policijas priekšnieks Broņislavs Ostrovskis stāsta, ka riepas diemžēl vēl atrodas mežā. Arī Īslīces pagastā mežā tikušas izmestas riepas, tas izdarīts uz valstij piederošas zemes. Pašvaldības policija par to ziņojusi Valsts vides dienestam.

Bauskā nolietotās riepas iespējams pašiem aizvest un nodot SIA «Vides serviss» Biržu ielā 8b. Viegļās automašīnas riepas pieņem par 1,20 eiro ar PVN par vienu riepu, informē Olga Irmāne, SIA «Vides serviss» klientu apkalpošanas speciāliste.

Bauskas autoservisos vecās riepas bez maksas iespējams atstāt vien tad, ja pie viņiem pērk jaunās. To laikrakstam apliecina «Divupe 2» autoservisā tā vadītājs Jānis Brazovskis. Arī autoservisā SIA «Eva autonams» ir līdzīgi. «Ja klients SIA «Eva autonams» pērk jaunās riepas, tad veco riepu utilizācija ir bez maksas. Ja pie mums maina riepas un jaunās netiek pirktas, tādā gadījumā par veco riepu utilizāciju jāmaksā divi eiro par riepu,» skaidro Lelde Ripinska, klientu apkalpošanas speciāliste.

Uz rūpnīcu Rīgā

SIA «Iecavas serviss» autoservisā nolietotās riepas iespējams nodot par maksu – 2,50 eiro par vienu riepu. Uzņēmums sakrāj aptuveni 300 līdz 400 kilogramu riepu un tālāk tās nodod riepu pārstrādes rūpnīcai. Tur jāmaksā 100 eiro par vienu tonnu. Kādreiz riepas vestas uz riepu pārstrādes uzņēmumu «E Daugava» Emburgā Salgales pagastā vai uz Tukumumu. «Kādu laiku Zemgalē nekur nevarēja nodot nolietotās riepas, bet tagad parādījies viens uzņēmums Rīgā, tādejā vedam tur,» atklāj SIA «Iecavas serviss» direktors Raivo Šastakovičs.

Savukārt autoservisa SIA «Iecavnieks Auto» direktors Mārtiņš Petrovskis skaidro, ka pašlaik riepas tiek krātas, lai varētu nodot riepu pārstrādes rūpnīcai Rīgā. Tagad pie autoservisa ir ap simts riepu. Pirms diviem gadiem tās vedušas uz Emburgas uzņēmumu, bet diemžēl tas vairs nedarbojas.

Akcija domei izmaksā 800 eiro

Vecumnieku novada pašvaldības izpildītore Aiga Saldābola skaidro, ka iedzīvotājiem, kuri interesējas par iespēju nodot utilizācijai nolietotās riepas, tiek ieteikts doties uz vides apsaimniekošanas uzņēmuma SIA «Eco Baltia vide» šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumu Stopiņu novadā, Getliņu ielā 5 Rumbulā. Tur pieņem gan vieglo, gan kravas automašīnu riepas, un katra privātpersona reizi gadā var bez maksas nodot četras, bet par katru nākamo gan esot jāmaksā. Tāpat tās ar mierīgu sirdi varot atstāt arī autoservisos, ja klients pie pakalpojuma sniedzēja iegādājies jaunās «gumijas».

Nesen domei aktuāla bija problēma, ko darīt ar riepām, kas krājušās gadiem ilgi un piesārņo novada teritoriju iedzīvotāju bezatbildīgās attieksmes dēļ. Lai no tām atbrīvotos, šī gada 19. jūnijā pašvaldība noslēdza līgumu ar SIA «R Recycling». Tika savāktas un izvestas 740 riepas; domei tas izmaksāja 800 eiro, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli.

SIA «DM Tehnika» pārstāvis, Vecumnieku autoservisa vadītājs Artis Lebedis atklāj, ka pakalpojuma

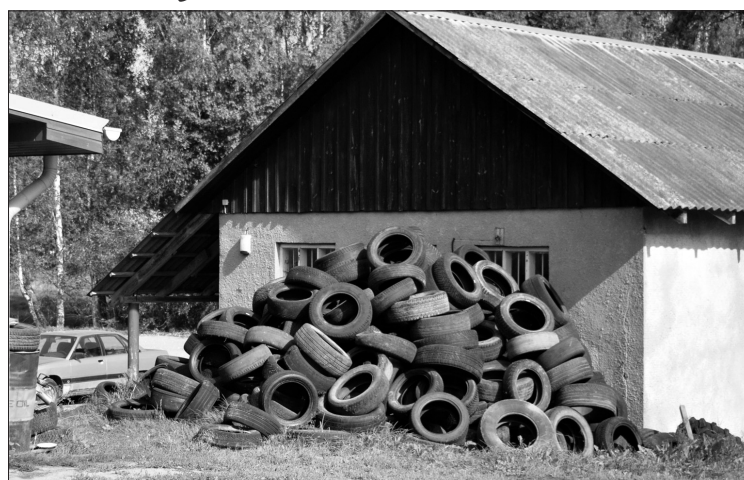

FOTO – Žanna Zālīte

Vecumniekos pie SIA «DM Tehnika» autoservisa sakrātās riepas gaida brīdi, kad tiks nogādātas pārstrādei.

sniedzēji no vecajiem riteņu gumijas apvalkiem atbrīvojas, «ieņemot» tos pret jauniem. «Pērkot no piegādātāja, piemēram, divdesmit riepu komplektu, tikpat lielu daudzumu veco riepu tirgotājs paņem pretī bez maksas, tāpēc klienti, iegādājoties pie mums riepas, nederīgās var atstāt tepat,» skaidro autoservisa vadītājs.

Valles pagasta iedzīvotājs Arvīds riepas krāj garāžā, jo neviena nesot tā nobraukta, ka būtu uzreiz «jānoraksta». Ja vairākus gadus tām netiek rasts pielietojums un telpā kļūst par šauru, viņš riteņu apvalkus izliek aiz durvīm. Pirms pāris gadiem šādi atbrīvojies no 12 riepām, kas divas diennaktis, «sakrautas stabā», nostāvēja pie daudzdzīvokļu māju garāžīņām un tad pazuda. Virietis pieļauj, ka tās kāds noteikti vēl izmantojis braukšanai. Viņam ir arī cita pieredze. Nesen, kad mainījies riepas autoservisā Rīgā, par katru samaksājis 0,80 eiro, lai nomontētās «gumijas» nebūtu jāved uz mājām un pašam jāmeklē iespēja tās nodot pārstrādei.

Ja neved nodot, glabā šķūnī

Situācija ar nolietotām automašīnu riepām **Aizkraukles reģionā** ir līdzīga kā citviet Latvijā. Dažviet ir nodrošināta iespēja tās nodot, nevis izmest mežā vai ceļmalā, bet par to atbildīgs pats automašīnas īpašnieks.

Top jauni produkti

Valsts vides dienesta Madonas reģionālās pārvaldes piesārņojuma kontroles sektora vecākais inspektors **Eduards Tumeļkāns** atzīst, ka pašmāju automašīnu nolietoto riepu apsaimniekošana pamazām sakārtojās, bet papildu slogu valstī rada ievestās riepas. Tomēr Aizkraukles reģionā nav konstatēti uzkrāti riepu kalni un arī mežā tās lielā daudzumā nemētājas.

«Cilvēki gan daudzkārt iedomājas, ka visam jābūt bez maksas, bet par nolietoto riepu nodošanu ir jāmaksā, tāpat kā par citu atkritumu apsaimniekošanu. Tomēr iespējas no tām atbrīvoties ir, jo riepas var nodot šķiroto atkritumu laukumos Aizkrauklē un Koknesē, kur maksā ir atšķirīga. Arī dažādi au-

toservisi tās pieņem ierobežotā skaitā,» saka E. Tumeļkāns.

Aizkraukles reģionā vienīgi SIA «VVV Recycling» pārstrādā riepas, bet tikai kravas automašīnu riepas. Tur notiek riepu mehāniskā pārstrāde, tās samalot. Ražošanas ieguvums ir dažādu frakciju gumijas granulas, ko izmanto citu produktu – gumijas flīžu, bērnu rotaļu un futbola laukumu maksīgā seguma, kā arī asfalta bituma maisījumu piedevu un citu lietu – ražošanai.

Vienīgie ražošanas radītie traucējumi ir putekļi un troksnis. Vides inspektors gan atzīst, ka, apskatot rūpnīcu ražošanas procesa laikā, tas viss ir pieļaujams normās – putekļu mākoņa nav ne telpās, ne ārpus tām, to nodrošina ierīkoti filtri. Ar troksni darba laikā rūpnīcā gan jāreķinās, jo darbojas mehāniskās iekārtas. Mazas vai lielas, tās rada troksni.

«Rūpnīca Jaunjelgavā gan atrodas ne īpaši labā vietā, tā ir tuvu dzīvojamajai zonai, bet pagaidām sūdzību no iedzīvotājiem nav, un ārpusē nav konstatēti ne putekļi, ne pārlieku liels troksnis. Iekārta rūpnīcai ir laba, nodrošinot augstvērtīgu ražošanu. Apsveicami, ka Aizkraukles reģionā ir tāds uzņēmums, kas nodarbojas ar riepu savākšanu, pārstrādi, turklāt ražojot no tām jaunus produktus,» tā E. Tumeļkāns.

Riepu pārstrādes pārpalikums ir metāls, ko nodos tālākai pārstrādei, un kokvilna, bet, salīdzinot ar vieglo automašīnu riepām, to daudzums ir neliels, ko atzīst arī vides kvalitātes uzraugi.

Uzņēmums «VVV Recycling» daudzviet Latvijā izveidojis atkritumu savākšanas un šķirošanas vietas, ar ko noslēgti līgumi par nolietoto riepu savākšanu.

Vecas pret jaunām

Citādāk ir ar vieglo automašīnu riepu pārstrādi. Vismaz pagaidām neviens uzņēmējs Aizkraukles reģionā nav izteicis vēlmi sākt šo darbību. Viens no Lat-

vijas vadošajiem būvmateriālu ražotājiem – SIA «Cemex» – nolietotās riepas izmanto kā kurināmo klinkera ražošanai, bet pieņem tās ierobežotā daudzumā, un ar savu riepu komplektu autovadītāji turp nevar doties. Tā ka pašlaik jāizmanto esošās iespējas nodot vecās riepas. Vides inspektors gan atgādina, ka dedzināt tās noteikti nevajag, jo par šādu rīcību paredzēts pamatīgs sods. Juridiskajām personām – līdz 2000 eiro, bet privātajiem – līdz 1000 eiro. Pirms laika šāds gadījums konstatēts kaimiņu reģionā, kad šādā veidā no riepām mēģināja atbrīvoties kāds autoserviss, par ko ierosināta krimināllietā.

Viens no autoservisiem, kur var nodot nolietotās vieglo automašīnu riepas, ir SIA «Vēri Z» Pļaviņās. Šis pakalpojums gan pieejams tiem, kuri šajā servisā iegādājas un maina vecās pret jaunām. Uzņēmuma vadītājs Gundars Zeipe stāsta, ka sadarbība notiek ar SIA «Latakko», kas piegādā jaunās riepas un nodrošina aizvest arī vecās.

Ik pa laikam pašvaldībās notiek akcijas, kurās cilvēki var nodot bez maksas lielāka gabarīta vai nestandarta atkritumus, arī vieglo automašīnu riepas. Tā tas bija arī šogad Lielās talkas nedēļā, ko rīkoja uzņēmums «Aizkraukles KUK». Tas gan bija domāts tikai privātpersonām, un bija izziņots, ka viens cilvēks varēs nodot ne vairāk kā četras riepas. Uzņēmuma vadītājs Zemgus Vītoliņš atzīst, ka šo ierobežojumu gan neņēma vērā un privātpersonas varēja nodot visas nevajadzīgās auto riepas, kas bija mājās iekrājušās. «Plānojam savākt ap piecām tonnām riepu, ko izpildījām ar uzviju. Iedzīvotāju interese par akciju bija liela, un nevienam neatteicām. Tas ir labāk nekā, ja tās nonāk mežos vai citur dabā. Pagaidām gan savāktās riepas vēl atrodas mūsu teritorijā, jo uzņēmums, ar ko bija vienošanās par to aizvešanu, vēl kavējas ar izpildi, bet to izdarīs. Vispār Latvijā joprojām ir problēmas ar nolietoto riepu savākšanu. Nav lielu iespēju tās nodot, un liela daļa mēģina no tām atbrīvoties bez liekiem izdevumiem. Taču tik un tā kādam jau par to jāsamaksā. Tomēr situācija pamazām risinās un iespējas tiek meklētas, bet pagaidām nav tā, ka to var izdarīt visur,» teica Zemgus Vītoliņš.

Aizkrauklē darbojas uzņēmuma «Vidusdaugavas SPAO» apsaimniekotais šķiroto atkritumu laukums, kur var nodot arī vecās automašīnu riepas. Tās pieņem pēc svara, un maksā ir 120 eiro par tonnu.

AUTORES: LIENA TRĒDE, SANDRA GIPTERE-IVANOVA, INDRA VĒTRA, ŽANNA ZĀLĪTE UN SANDRA PUMPURE

Pielikums sagatavots ar

Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu un sadarbībā ar biedrību «Abavas ielejas attīstības centrs»

Latvijas vides aizsardzības fonds

